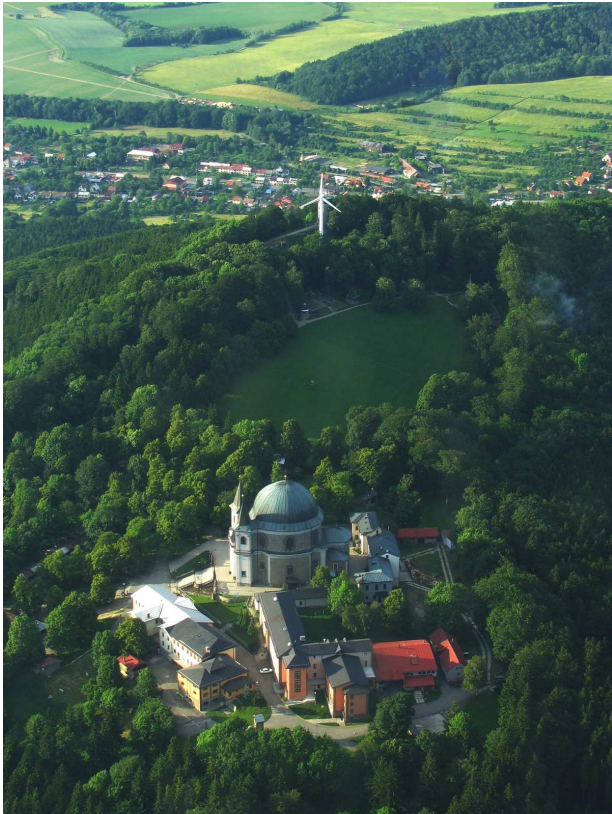

MADONA Z HOSTÝNA

*Mezi stovkami poutních míst
v Evropě i jinde ve světě
stěží najdeme obraz
podobný hostýnskému,
Matka Boží s blesky.*

Na jeho jedinečnost poukázal při své první návštěvě Svatého Hostýna v roce 1991 tehdejší apoštolský nuncius v České republice **arcibiskup Giovanni Coppa**: *„Když jsem uviděl obraz Panny, byl jsem nesmírně překvapen. Viděl jsem tuto Madonu již několik let předtím. Ve Střední Americe, na nunciatuře v San Salvadoru. Byl tam velký obraz, který vévodil v nádherném salonu. Nikdo mně však nedovedl říci, co obraz představuje a proč Panna Maria drží ve svém náručí dítě Ježíše, znázorněné, jak metá svýma maličkýma rukama ohromné blesky. Myslel jsem, že obraz znamená, že svatá Bohorodička chce zabránit svému malému Synáčkovi, aby vrhal svůj hněv na hříšné lidstvo. Až zde je mi všechno jasné...“*

V poutní bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně stojí nad hlavním oltářem socha Panny Marie v životní velikosti s Ježíškem, který metá blesky, určené Tatarům zobrazeným dole. Tito krutí nájezdníci na počátku 13. století ohrožovali Evropu a v roce 1241 vpadli také na Moravu, kde vraždili a drancovali. Lidé hledali pro sebe a svůj nejskromnější majetek útočiště v lesích a na horách. Podle starobylého podání byli ti, kdo se uchýlili na Hostýn, zachráněni přímlovou Panny Marie, která bleskem zapálila ležení divokých nájezdníků.

Záchrana byla připisována Matce Boží, jejíž úctu šířili na Moravě sv. Cyril a Metoděj. Podle legendy došli také na Hostýn a zde rozmetali pohanské obětiště a postavili mariánskou kapli.

Hostýnský zázrak zaznamenal poprvé Bohuslav Balbín v Dodatcích k dílu Diva Montis Sancti z roku 1665.

V díle Jiřího Crugeria Sacri pulveres z roku 1669 čteme, *že lidé zachráněni při tatarském vpádu postavili z vděčnosti na hostýnském vrchu sochu Panny Marie Ochránitelky.*

Obraz Panny Marie Ochránitelky znázorňoval Pannu Marii s korunkou na hlavě, jak oběma rukama rozevírá svůj plášť, pod nímž se ukrývá množství klečících lidí s rukama sepjatýma k prosbě. Tento popis a pozdější vyobrazení je zachyceno ve starých hostýnských písničkách. Obraz nechal zničit v roce 1620 majitel panství, luterán Václav Bítovský z Bítova.

Obraz jak se od roku 1242 uctíval, až jej Václav Bítovský zničil 1620.

Nový obraz Panny Marie pro Sv. Hostýn nechali pořídit noví panovníci, kteří panství odkoupili v roce 1650. Manželka Jana z Rottalu, Marie, nechala pro hostýnskou kapli pořídit **v roce 1655 obraz, na němž je znázorněna Panna Maria s Dítětem stojící na půlměsíci. Výjev porážky tatarských vojsk byl zachycen na plastickém reliéfu vytepaném do stříbrného plechu ve spodní části obrazu** (autor Bedřich Eisenstein). **Tento obraz byl později přenesen do kostela sv. Jiljí v Bystřici pod Hostýnem a později byl nahrazen nynější sochou Panny Marie Svatohostýnské.**

Velkolepý chrám se dvěma věžemi z 18. století stojí na místě bývalé malé mariánské kaple. Svou polohou – v nadmořské výšce 718 metrů – je nejvýše položenou sakrální stavbou na Moravě.

Chrám Panny Marie Vítězné a jejího Nanebevzetí slavnostně posvětil 28. července 1748 za účasti 30 tisíc lidí olomoucký biskup a nově jmenovaný kardinál Ferdinand Julius hrabě Troyer. Do pravidelného rytmu poutí, procesí

a polních prací zasáhl nečekaně 24. září **1769 požár kostela**, způsobený bleskem, který svou ničivou silou rozpustil tři ze čtyř zvonů.

Hned po opravě však stihla svatyni pohroma daleko horší: **císařský výnos z roku 1784 o zákazu všech poutí a zrušení poutních míst. V důsledku toho byl poutní chrám 4. ledna 1787 zrušen a odsvěcen. Kostel byl postupně zbaven veškerého vnitřního zařízení a dokonce i střechy, čímž byl určen k likvidaci.**

Poutní tradice a neochvějná víra však byla u lidu velká, a proto se poutníci spontánně vydávali i k zarůstající ruině.

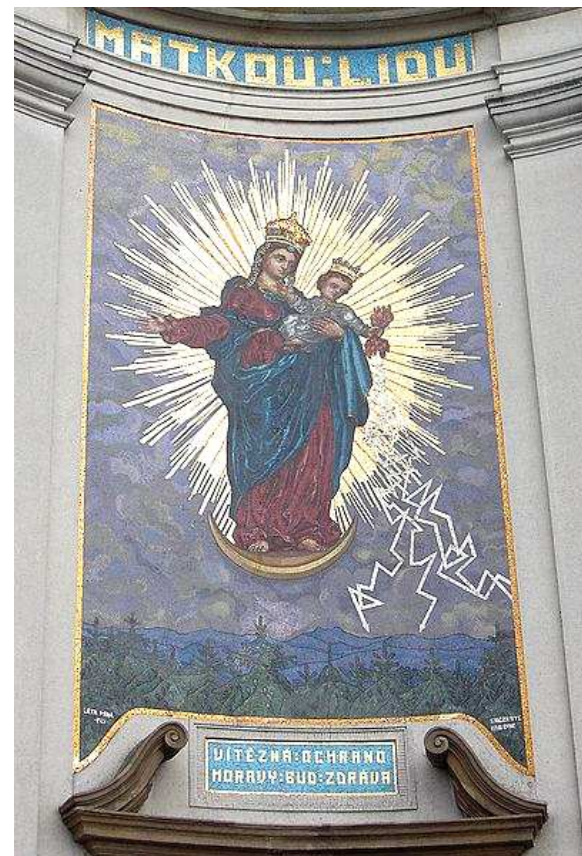
Jak vypadala ruina zrušeného kostela, se dočítáme v historických záznamech. V roce 1812 rostla na klenbě tráva a stromy, zbořenina se začíná pomalu rozpadat. Přesto však svatyně byla ještě bíle vylíčena, ještě zde stála kazatelna, zděný stůl velkého oltáře, boční oltáře byly však jen zčásti poškozeny, kůr zůstal celý... O dvaadvacet let později však byla situace daleko horší, jak o ní referuje tehdejší kronikář: *„Hrůza obcházela člověka, když měl do zbořenin vkročit. Na klenbě nebylo ani kouska malty. Okna a dveře vyloupány a odklizeny... V klenbě jsem vypadlou cihlou uviděl oblohu a ty kvádry navenku ještě hojněji vylámané a zeď začernanou od ohňů jako v kovárně. Kde byl hlavní oltář, naznačoval jen velký kámen, vedle něhož vyrůstala na rumech kostela břízka...“*

A právě na těchto troskách byla v polovině 19. století mariánská svatyně na Hostýně obnovena. **Vlastní obnova byla zahájena na jaře 1841 u příležitosti 600. výročí hostýnského zázraku** a trvala dlouho, celé půlstoletí. Během krátké doby byl postupně zrestaurován interiér s hlavním oltářem a novou mariánskou sochou, takže již 2. července 1845 mohl rajhradský opat Viktor Šlosar benedikovat opravený chrám.

Tovaryšstvo Ježíšovo přivedlo před první světovou válkou poutní místo k nebývalému rozkvětu. Obnovenou hostýnskou svatyní slavnostně posvětil 15. srpna 1891 za nemocného olomouckého arcibiskupa kardinála Bedřicha Fürstenberga brněnský biskup František Saleský Bauer. Obrovská účast věřících v den svěcení byla odhadnuta na sto tisíc. Tohoto slavného roku bylo napočítáno přibližně 440 průvodů, které připutovaly na Hostýn.

Dominantou průčelí kostela je mozaikový obraz Panny Marie Svatohostýnské z roku 1912 (o ploše 26 metrů čtverečních, složený z 260 tisíc barevných kamínků). Jeho autorem je malíř Viktor Foerster (bratr hudebního skladatele J. B. Foerstra). Nad obrazem je nápis: ZŮSTAŇ MATKOU LIDU SVÉMU.

Reliéf Panny Marie Hostýnské v ořechovském kostele byl pořízen za P. Vincence Kováře, před 60. lety, jako dar nemocné farní hospodyně a učitelky ve výslužbě, Františky Hudkové (pocházela z Brumova, + 17.4.1953, pohřbena na hřbitově ve Velkém Ořechově). R. 2012 bylo dílo restaurováno mistrem Milanem Krajčou ve Hvozdné a zapláceno z darů nemocných farníků.

Tento oltář, na kterém je reliéf nainstalován, byl původně oltářem sv. Růženy. Její socha je dodnes součástí tohoto oltáře – pod oltářní deskou je znázorněna ležící, jak umírá. Původní oltář zdobil obraz Sv. Rodiny. Později bylo součástí oltáře i sousoší Sedmibolestné Panny Marie z r. 1889 od místního sochaře Gregora, který je dnes na protějším oltáři.

Hostýnská korunovace 1912

V roce 2012 uplyne 100 let od korunovační slavnosti, kterou věřící z Moravy, Slezska, ale i z Čech vyjádřili svou vděčnost a úctu vítězné ochránkyni Moravy – Panně Marii na Svatém Hostýně. V den slavnosti Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna 1912 byla milostná socha Panny Marie s Ježíškem ozdobena vzácnými korunkami.

Co víme o korunkách

Byly pořízeny ze sbírek věřících z domova i ze vzdálené Ameriky. Korunka Panny Marie má v čelence zdobené dvěma řadami perel vpředu vyrytý nápis: *„Zůstaň Matkou lidu svému“* a uvnitř *„Pořízena jsem byla zbožností lidu cyrillo-metodějského z lásky k Marii Panně, v touze větší slávy Boží. Praha jest rodiště mé, posvěcena jsem byla Piem X. v Římě L.P. 1912“*. Obsahuje 27 diamantů, 546 perel, 148 rubínů, 138 smaragdů, 113 safírů, 21 topasů a 47 opálů a nese barevné znaky Čech, Moravy a Slezska. Korunka na hlavě sošky Ježíše je jednodušší (má 30 rubínů, 20 velkých adularů a 5 topasů) a zdobí ji nápis: *„Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi“*. Tyto klenoty byly zhotoveny podle návrhu předního pražského umělce, profesora techniky, Josefa Fanty, který za všechnu svou velikou a zodpovědnou práci i péči nepřijal žádný honorář. Dle svých slov vše vykonal na oslavu Královny nebes a k povznesení českého církevního umění. Práci zadal předním českým umělcům, kteří odvedli vynikající řemeslnou práci hodnou k uctění Panny Marie Svatohostýnské.

Co předcházelo korunovaci

Poutníci i turisté, kteří dnes přicházejí do hostýnské baziliky, si zde se zájmem čtou texty vyryté na dvou bílých mramorových deskách, zasazených v roce 1912 do stěn po obou stranách presbytáře chrámu. Na jedné je podána informace o dekretu sv. kongregace obřadů, kterým se dává souhlas ke svatohostýnské korunovaci. Na druhé desce jsou uvedena jména těch, kdo se zasloužili o kladné vyřízení žádosti podané Svatému otci o korunovaci, jakož i jména těch církevních hodnostářů, kteří se vlastní slavnosti zúčastnili: navíc jsou připomenuta památná výroční připadající na rok 1912: 670 let od porážky Tatarů, 125 let zpusťování svatyně a 25 let od uvedení řádu Tovaryšstva Ježíšova na Svatý Hostýn.

První zmínka o přípravě hostýnské korunovace pochází z roku 1909. Bylo nutné provést k této významné události základní stavební úpravy v kostele i v jeho okolí a postarat se o ubytování velkého počtu poutníků. Během jednoho roku bylo také dokončeno nové schodiště od Vodní kaple až ke kostelu.

Korunky posvětil sám papež

O samotné korunovaci se psalo velmi podrobně v denním tisku. Jakoby trochu v pozadí zůstalo posvěcení korunek, které provedl osobně 21. července 1912 tehdejší papež Pius X. Vzácné korunky do Říma přivezla třináctičlenné delegace, v jejímž čele stál kroměřížský probošt a pozdější nejznámější olomoucký arcibiskup ThDr. Antonín Cyril Stojan, jednatel Matice svatohostýnské, který byl hlavním organizátorem průběhu slavností.

Cestou se delegace zastavovala v památných chrámech a schránku s korunkami stavěla v jejich interiérech na oltář, nebo na hrob významného světce. Stalo se tak v chrámu sv. Marka v Benátkách, u sv. Antonína v Padově, u hrobu sv. Cyrila v římském chrámu sv. Klimenta a ve všech čtyřech římských "velkých" bazilikách (baziliky maior). Na zpáteční cestě se delegace s korunkami zastavila v Assisi a v Loretě.

Po posvěcení korunek papež Pius X. krátce oslovil naši delegaci: *„Blahopřeji vám k takovému významnému výkonu, kterého jste se k oslavě Matky Boží podjali. Zároveň vám za tuto snahu děkuji.“* Na závěr se s nimi vyfotografoval.

Příprava slavnosti

Bylo postaveno 35 vojenských stanů pro poutníky, které se osvědčily zvláště při deštivém počasí, k elektrickému osvětlení (obloukovkami a žárovkami svítícími po celou noc) nejenom poutního kostela, ale i kopce, zapůjčila Wichterlova firma z Prostějova lokomotivu, kterou na hostýnský kopec vytáhlo pět párů volů. Telefonicky na způsob vojenského spojení byl připojen klášter s útulnami, poutní kanceláří a s věží. Poutníci přicházející na slavnosti nestačili obdivovat velké vymoženosti začátku minulého století, se kterými mnozí z nich přicházeli do styku poprvé v životě. Za zahradou a hospodou v lese byla postavena velká polní kuchyně se dvěma objemnými sporáky a spižírnu.

Slavnostní korunovace 15. srpna 1912

Hlavních korunovačních oslav na Svatém Hostýně se zúčastnilo sto tisíc poutníků. Slavnostní kázání proslovil z kazatelny na schodišti před chrámem olomoucký arcibiskup kardinál František Saleský Bauer. Podle jednotlivých proseb Modlitby Páně zobrazil život a ctnosti Panny Marie, doporučil všechny přítomné její mateřské lásce a vyzval k úctě k ní.

Další část slavnosti proběhla v kostele.

Za zpěvu písně Regina coeli tři kněží vložili na hlavu sochy Panny Marie a Ježíška obě korunky se slovy: „Jako rukou naší korunován jsi na zemi, tak kéž si zasloužíme od tebe býti korunováni v nebesích korunou věčné slávy.“ Následovala pontifikální mše svatá, kterou sloužil pražský arcibiskup kardinál Lev Skrbenský.

Po církevní slavnosti se odpoledne za Sarkandrovkou konala národní slavnost. Účastníci si připomenuli 30. výročí biskupského svěcení kardinála Bauera a vyslovili hold papeži Piu X.

Deset slavnostních dní

Vrcholným dnem slavnosti byl 15. srpen 1912 - den korunovace. Poté následovalo až do 25. srpna 1912 deset dní stavovských a spolkových poutí. Na Svatý Hostýn přicházeli matky, muži, kněží, omladina, terciáři, mariánské družiny, studující mládež. Konala se slavnostní zasedání Matice svatohostýnské, která byla hlavní organizátorkou těchto slavností, a Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

Několik zajímavých statistických čísel:

- *200 tisíc poutníků (15. - 25. srpna 1912)*
- *(mezi nimi 2 kardinálové, 5 biskupů, 6 opatů, představení všech řeholních společenství atd.)*
- *64 zvláštních vlaků*
- *350 poutních průvodů (mimo jiné 1100 osob z Olomouce, 880 z Vídně, 700 z Brna)*
- *1000 mší svatých*
- *24 600 sv. přijímání*